

on la societat ha de ser exigent amb una institució sovint massa allunyada de les seves preocupacions.

Però l'obra que comentem –no podia ser d'altra manera– ens obre nous interrogants: esmentem-ne alguns. L'educació bilingüe implica que l'alumne triï la llengua que vol utilitzar en els seus intercanvis lingüístics i que el professorat sigui efectivament bilingüe. Avui a casa nostra hi ha molta gent que parla llengües desconegudes pels professors i que no tenen cap presència social: com garantir per a aquests alumnes un bon aprenentatge de les dues llengües oficials a Catalunya i el respecte i manteniment, si escau, de la seva llengua familiar?

Els problemes reals de l'educació bilingüe tenen poc a veure amb les escoles franceses, angleses o alemanyes que funcionen a casa nostra. En canvi, sí que les escoles ordinàries han de fer front al repte d'ensenyar una llengua estrangera a partir dels 8 anys i, en alguns casos, una segona llengua estrangera a partir dels 10 o 12 anys: calen orientacions clares i recursos adients per fer que aquest repte esdevingui una realitat estimulante i no una font de conflictes.

El Departament d'Ensenyament obliga tots els centres de Catalunya a fer un Projecte Lingüístic apropiat a les seves necessitats. Si l'objectiu és que al final de l'escolaritat obligatòria tots els alumnes siguin plenament competents en les llengües catalana i castellana, sembla evident que els camins per arribar-hi han de ser diferents en funció del tipus d'alumnes i de professors que disposin. Si això en alguns casos vol dir forçar la màquina del català, en d'altres voldrà dir potenciar el coneixement del castellà, especialment a nivell oral, ja que no ens podem refiar només del coneixement informal. En aquests moments ja hi ha escoles privades, d'aquestes que s'anuncien als diaris, que al costat de les piscines i les aules d'informàtica argumenten, com a esquer, que garanteixen una competència oral i escrita en llengua castellana. Preneu-ho com un símptoma.

Estem, doncs, davant d'un llibre necessari, llegidor i suggerent.

Xavier Besalú

L'Edat Mitjana a Llançà

BADIA, Joan; BOFARULL, Benjamí; BORRÀS, Rafael; CARRERAS, Enric; PIÑERO, Miquel D.

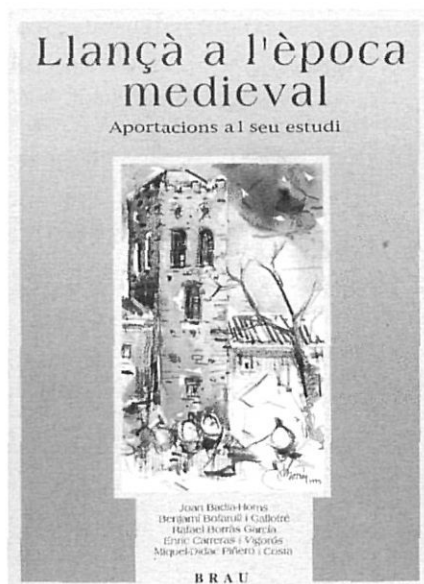
Llançà a l'època medieval.
Edicions El Brau, 1996.

D'un temps ençà, les facilitats de comunicació i d'investigació han permès l'aparició d'una sèrie de monografies de caràcter local, que serà collida amb evident satisfacció pels historiadors, els investigadors i els afeccionats.

La darrera mostra d'aquesta sèrie –que nosaltres sapiguem– és la que, amb el títol que encapçala aquestes ratlles, han publicat les Edicions El Brau, original de Joan Badia i Homs, Benjamí Bofarull i Galofré, Rafael Borràs i García, Enric Carreras i Vigorós i Miquel Dídac Piñero i Costa, sota el patrocini de l'Ajuntament de Llançà i de la Diputació de Girona.

El llibre, interessantíssim en tots sentits, ho és més, encara, per a un alt-empordanès com el que signa aquest comentari, que estima la seva comarca nadiua, els seus monuments i la seva història.

Després d'un breu «Cancel·la» del senyor Josep Maria Salvatella i Suñer,

Alcalde de la vila llançanenca i Diputat al Parlament de Catalunya, i d'una «Justificació» dels autors, el llibre entra de ple en el tema del Llançà medieval. Els autors el divideixen en tres grans apartats: «els precedents», «les esglésies preromàniques i romàniques» i «el territori, el poblament».

La primera part ens parla dels sepulcres megalítics de Llançà i la seva rodalia i dels jaciments arqueològics del Castellar, una antiga illa avui unida a la costa, i del Montperdut, un paratge aspre i desèrtic, situat entre els municipis de Llançà, al nord, i de Vila-juïga, al sud.

La segona part, per a nosaltres la més interessant, intitulada «Les esglésies preromàniques i romàniques», presenta un estudi exhaustiu dels temples medievals del terme de Llançà, des del punt de vista documental, arquitectònic i històric. Des de l'antiga església de Sant Martí de Vallmala, propietat que fou del monestir de Sant Esteve de Banyoles, amb l'estudi de la llàntia romànica trobada durant la neteja del seu recinte, fins a l'antiga parròquia de Sant Vicenç de Llançà, amb el seu campanar de torre, única resta del desaparegut edifici romànic, Joan Badia i els seus col·laboradors ens porten a l'església del Terror o de Sant Genís i a la de Sant Silvestre de Valleta, citades tantes vegades en la documentació del monestir de Sant Pere de Rodes, senyor de la vila de Llançà i d'una gran part del seu terme.

Les pàgines dedicades a Sant Martí de Vallmala –un monument descobert pel propi Joan Badia i Homs i rescatat de l'oblit per obra d'ell mateix i dels seus amics empordanesos– són de les més reeixides del llibre que comentem, juntament amb les que fan referència a Sant Silvestre de Valleta, l'acta de con-

sagració de la qual, de data 17 de desembre de l'any 1029, traduïda pel Dr. Antoni Pladevall i Font, prevera, d'una correcció absoluta, serà un exemple a seguir per als investigadors del futur, que hauran de filar molt prim pel que fa a la interpretació dels documents medievals.

En aquest sentit, cal remarcar el treball de Joan Badia i del seu equip pel que fa a la identificació dels topònims que apareixen, en gran nombre, en els documents de l'època i que ells han aconseguit de localitzar en una gran majoria. El treball de camp, tan necessari, i les converses amb gent de la contrada, especialment els més grans, han estat molt profitoses.

La tercera part del llibre, sota el títol «El territori, el poblament», s'assembla a un «calaix de sastre», a una mena de miscel·lània de temes llançanencs.

Crida l'atenció, de seguida, el capítol «Una taula de joc al castell de Miralles», explicant la troballa feta pel propi Joan Badia, entre les ruïnes del vell castell de Roca Miralles, d'una pedra gravada per jugar a marro, un joc avui passat

de moda, però que tots recordem de la nostra passada joventut.

Entre altres temes molt diversos, com són, per exemple, les creus terminals, els colomars medievals i les forques i els instruments de tortura, topem, de sobte, amb la «Identificació de l'església de Sant Grau d'Estanyol», un petit veïnat a 4 quilòmetres al nord de Castelló d'Empúries, pertanyent a l'antic terme municipal de Vilanova de la Muga (ara Peralada), citada per primera i única vegada –que se sàpiga– en un document de l'any 974. L'església, que és al Mas Fita d'Estanyol, no la trobà Joan Badia per casualitat, sinó per una recerca constant i després de moltes converses amb els habitants del veïnat. Quan el senyor Martí Casellas, propietari del Mas Fita, li digué que «les restes de l'església són a casa», Joan Badia obtingué la recompensa pels seus esforços.

En resum, un llibre de 186 pàgines, la publicació del qual honora els autors i les entitats que n'han patrocinat l'edició: la Diputació de Girona i l'Ajuntament de Llançà; un llibre, sens dubte, que constituirà d'ara endavant una eina

de treball imprescindible per a qualsevol que vulgui parlar del Llançà medieval i de les relacions de la vila amb el monestir de Sant Pere de Rodes.

Llàstima que els autors, segurament per manca de temps, hagin deixat de banda els protocols notariais de l'Arxiu General de Girona, on es troben custodiats 211 volums de documents de la notaria de Llançà, compresos entre els anys 1517 i 1799.

El signant ha examinat una bona part d'aquests llibres i pot assegurar l'existència de moltes escriptures referides a persones llançanencs i també a residents a la Selva de Mar, la Vall de Santa Creu i al Port de la Selva. Ultra això, hi són abundants, igualment, les que tenen relació amb Sant Pere de Rodes. Un tresor encara per descobrir.

Narcís Puigdevall i Diumé

novetats – novetats – novetats – novetats

BOLÒS, Jordi de.

El mas, el pagès i el senyor. Curial. Barcelona, 1995, 261 pàg.

CANTALOZELLA, Assumpció.

Les campanes de Sant Serní. L'Eix. Girona, 1996, 163 pàg.

CASADEMONT i COMAS, Emili.

L'home d'«Els cent homes». Aproximació a la vida i obra de Josep Fontbernat. Ajuntaments de Bescanó i Anglès. Capellades, 1996, 218 pàg.

COSTA FERNÁNDEZ, Lluís.

El periodisme. Caixa de Girona i Diputació. Girona, 1996, 96 pàg. (Quaderns de la Revista de Girona, 61).

COSTA-PAU, Consol.

Carta d'agredolços. Llibres del segle. Gaüses, 1996, 150 pàg.

DURAN, Maurici.

Adéu, els pagesos! Llibres del segle. Gaüses, 1996, 150 pàg.

GRAU i PUJOL, Josep M.

Catàleg del fons notarial del districte de Santa Coloma de Farners. Fundació Noguera. Barcelona, 1996, 408 pàg.

Història de Girona, 7.

Adac. Girona, 1996, pàg. 213-244.

Immobilària Pérez Xifra.

Cinquantenari 1945-1995.

Girona, 1996, s.p.

MARQUÈS, Josep M.

L'església parroquial de Navata.

Parròquia de Navata. Anglès, 1996, 39 pàg.

PAIROLÍ, Miquel.

El príncep i el felí.

Una lectura d'El Guepard. Pagès. Lleida, 1996, 109 pàg.

PRUENCA i BAYONA, Esteve.

Diplomatari de Santa Maria d'Amer.

Edició a cura de Josep M. Marquès.

Fundació Noguera. Barcelona, 1995, 396 pàg.

Ser adolescent: Quina moguda!

Associació de Pares de l'Institut d'Ensenyament Secundari de Cassà de la Selva. Girona, 1996, 101 pàg.